

Jahrmarktsdrücke im System der hymnographischen Medien des 17. und 18. Jahrhunderts

Kateřina Smyčková
Filozofická fakulta Ostravské univerzity

Thema

gedruckte Gesangbücher, Handschriften und
Jahrmarktsdrücke

Theoretische Grundlage

Medienwissenschaft

Forschung der handschriflichen Kultur

(Margaret Ezell, David Hall, Harold Love, William
Graham u. a.)

Lieder
in der Exulantenhymnographie
in heimischen handschriftlichen Gesangbüchern
in heimischen Jahrmarktsdrücken

Tranoscius

Handschrift/Jahrmarktsdruck

gedruckte katholische Gesangbücher

Beispiele

Pán blahoslaví nevinné

Pribiš 1634

Leitomischel 1660, Olmütz 1704

Otrokowitz ca. 1660–1679

Rozhněval se můj milý Pán

Tranoscius 1636

Prag 1695, Olmütz 1735

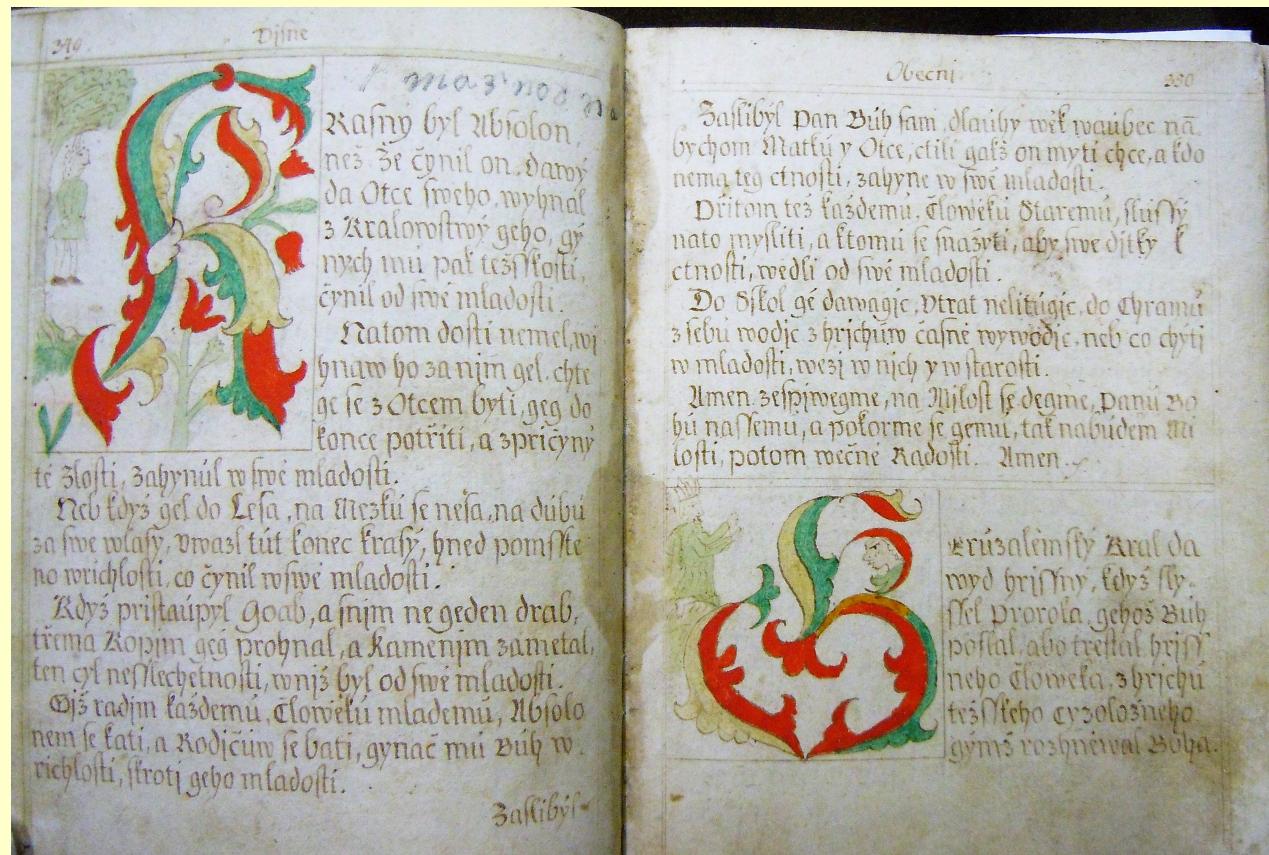
Raška in Nová Lhota 1774

Krásný byl Absolon

Cithara sanctorum 1636 * 50./60. Jahre in Prag

Vímť já místo převelmi veselé

Turá Lúka 1684–1685 * 1702 Brünn

Břeňské pohodlné
sazdému Křesťanskému
člověku spjvati vžitečné
Nyní v nové vytíštěné.

34

Wjnt gá Náhsto pčenelni:
O pane Ježíši / neymilost
Prospeňmež wesele / Ee;

Wytíštěné v Brně / v Františka
Ignácia Synápi / Léta 1702.

55
S vánici, rácí sibíři, krze nečurního, Beranka svého apolos:
Kříža syna svého, Obřího Ježíši me, a pásceho všebe, do krále
svého. Amén.

jména náhsto
převolni ročer:
vnená to do
Angele, chre:
bo, Otce lásku
svoučele ročer:
Lýky a díval
starci užatí
magie hudeb roč
Bavu čí, až olyvia srdeč, libe spasy ročené
Samolněcto vichazy rany člo, o řevodvugice ročen
vysledung nepošlušne knapratový přesíde.
Sam zahrať a stonky trásního, a dvořec žagný
vude ten zarmutku z bude, mdoši v, meq doade
Dí, až cesta převolice uska, dancenego dí, mdo
v, uska dí, mdoši. Bude řevot ročený mít bude
Ane mnicha hawesli nam dava, hryc pr
a, by hujc povstal, roštego řelego přesíde.

Mit dem Geheimprotestantismus verbunden?

Handschriften

Volkskultur, Beliebtheit

Jahrmarktsdrücke

Verleger, Erscheinungsjahr und Erscheinungsort
keine „Peripherproduktion“

Pisničky Jové
Pobožné a Rájichy/každé
mu měrnému křestianu v tý-
to nebezpečné časy spjvavé velmi
výjitečné: Na pěkné Noty v no-
vě složené a vytisklé.

¶ Geruzalemský Král Davið;
¶ Ač jest mě ředce smutné, proz-
¶ vodný Boží polituj říše;
¶ Proč tak náramně truchují;
¶ Zdráw buď předobrý Boží;

vytištěné v Brně / 1703.

- Zentrum

- Peripherie

- große gedruckte
Gesangbücher
- Handschriften und
Jahrmarktsdrücke
- Mundtradition

Ältere utraquistische, lutherische und brüderische Produktion

Gedruckte Gesangbücher

- ältere (meistens aus der Hälfte des 16. Jahrhunderts)
- gemeinsames Liedgut

Jahrmarksdrücke, Handschriften

- größere Menge
- Beliebtheit wichtiger als Glaubenslehre oder Autorschaft

Die Grenze zwischen dem katholischen und protestantischen Liedgut war nicht undurchdringlich.

Einige ursprünglich ausgeschlossene Lieder konnten durch die Peripherie sogar ins Zentrum des hymnographischen Systems kommen.

Zentral- und Peripheramedien

Zentrum: große gedruckte Gesangbücher
(Štěyer, Božan, Holan, Koniáš)

Jahrmarktsdrücke, Handschriften

Peripherie: mündliche Überlieferung

Mundtradition

Jahrmarktsdrücke

große gedruckte
Gesangbücher

Handschriften

Mundtradition

deskriptiv

inoffiziell
Geheimhaltung

regional
gebunden

Offizialität
Präskriptivität
überregional

Anonymisierung

Spezialisierung

Beliebtheit

Literatur

- Ducreux, M.-E.: Kniha a kacířství, způsob četby a knižní politika v Čechách 18. století. *Literární archiv* 27, 1994, s. 61–87.
- Eisenstein, E.: *The printing revolution in early modern Europe*. Cambridge 1983.
- Ezell, M.: *Social autorship and the advent of print*. Baltimore 1999.
- Graham, W.: *Beyond the written word*. Cambridge 1987.
- Hall, D. D.: *Ways of writing*. Philadelphia 2008.
- Chartier, R.: *Inscription and erasure*. Philadelphia 2007.
- Love, H.: *Scribal publication in seventeenth-century England*. Oxford 1993.
- Ong, W. J.: *Orality and literacy*. London – New York 2002.
- Schäfer, Ch.: „Wunderschön prächtige“: *Geschichte eines Marienliedes*. Tübingen 2006.
- V obecném zájmu. Sv. I. Eds. M. Wögerbauer a kol. Praha 2015.
- Würgler, A.: *Medien in der frühen Neuzeit*. München 2013.